

STICHTING
MEENSEL-KIEZEGEM '44
www.meensel-kiezegem44.be

NIEUWSBRIEF 23 - DRIEMAANDELIJKSE UITGAVE - APRIL 2007 - JAARGANG 6

HERDENKINGSREIS 10: EMSLANDKAMPEN

DIT JAAR BEZOECT DE STICHTING MEENSEL-KIEZEGEM'44
DE EMSLANDKAMPEN TIJDEN DE LUSTRUMREIS (P8)

ALLERLAATSTE LEZING REGINE BEER

OP 6 MEI KAN JE VANAF 10u TERECHT IN HET CC DE MAERE TE TIELT-WINGE
VOOR 'LITERATUUR OP ZONDAG' MET REGINE BEER EN PAUL DE KEULENAAR.

TOEGANGSPRIJS: 4,- EURO

JAARKAARTHOUDERS 'APOLLO 2007' EN JONGEREN ONDER DE 18 JAAR: 2,- EURO

RESERVEREN NOODZAKELIJK!

MEER INFO OP PAGINA 6

IN DEZE EDITIE:

VOORWOORD (P2) - BEZOEK AUSCHWITZ (P3) - DICHTBUNDEL INA STABERGH (P4) - GLOBETROTTERS (P4) - BEZOEKEN (P4) - LINKHOUT (P5) - GRATIS TTB (P5) - DRUK IN DE MAAND MEI (P6) - REGINE BEER (P6) - WERKGROEP 10 DECEMBER 2008 (P7) - 10E HERDENKINGSREIS: EMSLANDKAMPEN (P7-9) - BEDANKT TROUWE LEZERS! (P10)

VOORWOORD

Het was het voorbije jaar niet anders

Als je dit leest zijn we al een stuk verder. Voorbij de gezellige familiebezoekjes, gedaan met het cadeautjespapier te verzamelen, gedaan met uitpakken en uitdelen. Bij elke jaarwisseling formuleren we persoonlijk de mooiste voornemens. We laten doorschemeren aan anderen dat het ons menens wordt en dat we het zeker gaan waar maken met die uitgesproken wensen. Elk jaar opnieuw starten we met nieuwe wensen en verlangens: nu gaan we het echt anders doen. Hét moment om het ook voor onszelf waar te maken: één voornemen realiseren zou tenslotte al genoeg zijn. Het voordeel daarvan is alsnog, dat er daardoor anderen geïnspireerd worden, vooral gemotiveerd. Morgen beter dus. De gsm-rekening moet minder gepeperd overkomen. Ons gewicht zal er moeten aan geloven. Veranderen van 't kan niet meer. En liefst zo leuk, boeiend en verrassend als mogelijk.

De Amerikaanse President fronste bij zijn jaarlijkse nieuwjaarsreceptie even de wenkbrauwen, toen de statistische gegevens van het persbureau Associated Press, de cijfers werden voorgelegd tegenover de Pentagoncijfers, aangaande het dodenaantal van de bezettende legers... Het belangrijkste voornemen voor de Amerikaanse bevolking geformuleerd was "dat er andermaal nog meer soldaten naar Irak zouden gezonden worden".

Maar plots zijn daar de naakte cijfers Niet hartverwarmend en hoopvol. Sinds het begin van de invasie in Irak op 20 maart 2003 liep het aantal gesneuvelden, op nieuwjaarsdag 2007 geteld, op tot 2.978 manschappen. Dat zijn vijf doden meer dan het aantal slachtoffers op 11 november 2001 in New York, Washington en Pennsylvania samen. Toen kwamen er 2.749 mensen om in de World Trade Center, 184 in het Pentagon. Bovenop nog veertig aan boord van het vliegtuig United 93. Vanuit Irak zelf kwamen afgeronde cijfers vanuit Binnenlandse Zaken. Ramingen dus. Irakese politiemensen verloren 12.000 manschappen. Het merendeel van hen werden slachtoffers van zelfmoordcommando's en mobiele explosies. Burgerlijke slachtoffers vielen op meerdere vechtende fronten en tijdens de opmars van de beiden legers. Het is lang geen spelletje meer van kat en muis.

Doodernstige en levensbedreigende toestanden voor bewoners van steden als Bagdad worden als dagelijkse kost door wereldwijde persdiensten verspreid. De kalender wijst 20 maart 2007. Vier jaar van militaire inspanningen. Ondertussen zijn er wel enkele tientallen reuze bedragen door de Lotto uitgekeerd.

Dat was dit jaar niet anders...

Guido Hendrickx,
Voorzitter

Filmpjes - "Zwartboek"

Een nieuwe langspeelfilm over het einde van de Tweede Wereldoorlog maakt sprongetjes in de tijd. We raken hiermee niet uitgekeken op de laatste oorlogsdagen. Het gaat over een Nederlandse situatie met in het bijzonder een personage uit het joodse milieu. Verzetslieden ontfermen zich over een jonge joodse vrouw die haar ouders en broer op gruwelijke wijze heeft verloren. Haar onderduiken bij deze verzetslieden betekent ook dat er gevaarlijke opdrachten toegewezen worden die praktisch onhaalbaar zijn, zoals een groep onderduikers bevrijden uit Duitse handen. Het plaatselijke nazi-hoofdkwartier wordt gevisieerd. Met een klein sprankeltje hoop in het achterhoofd, vooral om haar eigen body te redden, zal ze pogen te infiltreren en... ongelooflijk maar waar, een hoger Duits officier gaat vrij snel door de knieën. Ellis, haar schuilnaam, weet van aanpakken en levert doortastend werk. Verraad garandeert mislukking. Ellis raakt bekend bij de bezetter als gevaarlijk element, het verzet bestempelt haar eveneens als een gevaarlijk en onbetrouwbaar verklikster. Zij moet omwille van levensbehoud onderduiken samen met haar geliefde Duitse officier. De bevrijding komt maar brengt geen vrijheid aan Ellis.

Zelfs niet wanneer ze de echte verrader weet te ontmaskeren. Een onverwachte levensles wordt haar deel: iedereen die overleeft is schuldig. Een prachtige film van Nederlandse makelij. Na drie weken draaien ze reeds 400.000 bezoekers. Vandaar ook de talrijke hoogaangeschreven prijzen die de film toegekend kreeg. Paul Verhoeven en zijn "Zwartboek". Tracht hem zeker te zien. Niet te missen. Onvergetelijke belevenissen en situaties.

GEZIEN...

De zaak Alexander Litvinenko

Thrillerauteurs kregen hun bordje vol. Ook internationaal werd deze zaak niet stiefmoederlijk behandeld. Belangstelling alom. Vandaag nog krijgt Itsu alle belangstelling. Het betreft het

Londense sushirestaurant waar de Russische ex-spion Alexander Litvinenko vermoedelijk werd vergiftigd. In het belang van het finaal onderzoek werd de hele affaire gesloten. Natuurlijk krijg je in zulke omstandigheden net het omgekeerde effect. Dat wil zeggen: deze Itsu is veranderd in en wereldberoemd ontmoetingsplaats. Elke reizende passant wil zich vergewissen van dit internationaal spionage-incident en de entourage van het geheel. Zelfs de flyers van dit etablissement krijgen meer en meer waarde. Zelfs de boodschap aan de cliënten die momenteel onverrichter zake een ander onderkomen moeten zoeken wordt gretig opgevraagd. De boodschap aan de klanten lijkt bedroevend en schokkend. Kortom het wordt alvast ook voor de toekomst bekeken als een premiumzitje voor het groeiend aantal VIPS die daar als referentie willen over getuigen: "Ik ben er ook geweest!". Naastliggende filialen doen al gouden zaken. Genodigden worden in de watten gelegd. Druk besproken zakendiners! Iedereen wil "geproefd" hebben. Ondertussen zijn de uitbaters meer dan dankbaar voor de "steunbetuigingen" die ze mogen ontvangen in afwachting van de heropening.

Het overbekende Vlaamse spreekwoord wordt meteen voor iedereen duidelijk. "De één zijn dood, is de andere zijn brood..."

Guido Hendrickx

Niet altijd lege graven

Ons bezoek aan de enorm grote begraafplaats van Bremen, 80 Hectare groot, tijdens de herdenkingsreis van 2006 bleef een ingrijpende gebeurtenis. We hebben gezien en moeten erkennen dat de Duitse rouwcultuur en kerkhofverzorging meer dan vrij traditioneel overkomen. Vandaar ook dat zij vanuit hun archieven soms vrij uitvoerige informatie kunnen doorspelen over slachtoffers. Het is dan ook geen verrassing te vernemen dat er een zeer speciale en merkwaardige tentoonstelling opgezet werd op de Duitse oorlogsbegraafplaats in Lommel, Kattenbos, op zich ongetwijfeld indrukwekkend qua oppervlakte en aantal militairen die er begraven werden. Het deel betreffende de Eerste Wereldoorlog telt nog 542 gesneuvelden. Van de Tweede Wereldoorlog liggen hier 38.563 graven op onderhoud te wachten. En onderhouden zijn ze! De Duitse Volksbund neemt dat voor zijn rekening.

Temer daar er én Belgische én Duitse scholieren in lesverband bezoeken brengen: zelfs overnachten. Ook mét ontbijt overnachten behoort tot de mogelijkheden. Wat stond er te gebeuren op deze tentoonstelling, onder de naam CENOTAPH 14-18? Via speciale fotografische technieken was men er in geslaagd een verzameling van monumenten samen te brengen ter ere van de oorlogsslachtoffers van 14-18, aangevuld met begeleidende teksten. Het hele westelijk front tussen de Alpen en onze Westhoek kwamen in beeld: van het beroemde Thiepval aan de Somme tot de tempel van de Butte de Montsec. CENOTAPH is het Engels begrip voor leeg graf en verwijst ook naar het eerste monument dat opgericht werd in Londen. Afgeleid hiervan gebruiken wij het woord cenotaaf voor het bouwwerk met kruis, dat meestal centraal op een militaire begraafplaats te vinden is. Zulk een cenotaaf is zeer herkenbaar en meest opvallend voor Britse begraafplaatsen

Guido Hendrickx

Bezoek Auschwitz met de Werkgroep 10 december 2008

*Op 28 januari 2007 mocht Tom Devos als lid (en jongere) van de Stichting Meensel-Kiezegem '44, samen met andere jonge medewerkers van de werkgroep 10 december 2008 een eendagsreis meemaken ingericht door de federale overheid, meerbepaald minister van landsverdediging André Flahaut. Met een enorme media-aandacht werd er halt gehouden in Auschwitz I, waar de 100 medereizigers, vooral jongeren, een volledige uiteenzetting kregen van de lokale gidsen. Echte rillingen kwamen echter boven wanneer we in het beter bekende Auschwitz II aankwamen, en dit zeker toen er een meereizende ex-gevangene van dit voormalige concentratiekamp zelf zijn relaas deed, daarbij de mouw opstropend zijn gebrandmerkte KZ-nummer toonde. **'Ik kan je verzekeren, dat beeld vergeet ik nooit meer!'**, sprak Tom. 'Dit initiatief is voor alle jongeren*

een absolute noodzaak! Er is nog nooit zoveel sprake geweest van zinloos geweld, Herinneringseducatie is een must! Want als men het vergeet, gebeurt het opnieuw!'. De Stichting Meensel-Kiezegem '44 werd weer even aan haar 'drive' herinnerd...

VOORBIJ...

Waardering voor dichtbundel Ina Stabergh.

Uit "Het Nieuwsblad" van zaterdag 10 februari 2007

DIEST/ASSENT - Ina Stabergh uit Assent, bekend als de Diestse stadsdichteres, heeft een mooi resultaat behaald bij de verkiezing van de Publieksprijs voor de beste poëziebundel 2006. Zij eindigde, als beste vrouwelijke deelnemer, op de vijfde plaats. Met de Publieksprijs, een gezamenlijk initiatief van Rottend Staal en De Contrabas, mogen lezers bepalen wat ze de Nederlandstalige gedichtenbundel van het jaar vinden. Stabergh laat gerenommeerde dichters als Benno Barnard en Geert Van Istendael ver achter zich met haar bundel Neuengamme, ik kwam terug, over de woelige oorlogsjaren in Meensel-Kiezegem. (gga)

Globetrotterswandeling te Winge

Op zondag 11 februari was de Stichting weer present op de grote jaarlijkse wandeling van de Hagelandse Globetrotters. De tentoonstelling en het vertonen van films en reportages wordt stilaan een traditie. Weer hadden we heel wat bezoekers. Vooral deze maal mensen van verderaf, die deelnamen aan de wandeling, hadden tijd uitgetrokken om aan de hand van de vele foto's van Marc Cauwbergs ons verhaal te beluisteren. De ganse dag waren we dan ook druk in de weer. We kregen ook "vaste klanten" over de vloer. Mensen die elk jaar komen praten en zeer geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Meensel-Kiezegem. Inschrijven voor onze 10^e herdenkingsreis kon hier ook en daar werd op ingegaan door enkele mensen, die eerder onterecht, dachten dat deze reis niet open stond voor iedereen. Alhoewel we diverse documentaires vertoonden merkten we toch dat de meeste aandacht uitgaat naar onze film "Meensel-Kiezegem'44". Daar bleven weer heel wat wandelaars voor zitten. Ook de tentoonstelling van Rudi Peeters over oorlogswapens werd druk bezocht en permanent moest hij inlichtingen geven aan nieuwsgierigen en ook wel aan "kenners". Het was weer een geslaagde samenwerking en er werden al afspraken gemaakt voor volgende editie in 2008.

Recentste bezoeken.

Zowel in het museum als ter plaatse gaan we regelmatig spreken over Meensel-Kiezegem. Het zijn vooral scholen die een rondleiding vragen. (vb. op 23 april komen van het Piso van Tienen nog een 50-tal laatste jaars naar het museum). Ook diverse onafhankelijke groepen bezochten het Hagelands Vredesmuseum. De scholen komen vooral in verband met de opdrachten van de werkgroep 10-12-08, waar we nauw mee samen werken. We hebben laten weten dat ook voor kleinere groepen of in familieverband gegidst wordt en daardoor groeide er een nieuwe belangstelling.

Eén van de opvallendste spreekbeurten had plaats in het Karel Bulsatheneum te Laken. Oktaaf Duerinckx ging er voor de hoogste klassen uiteenzetten hoe Meensel-Kiezegem dat dramatische oorlogsjaar beleefde. De film hadden zij al gezien. Inderdaad, aan alle deelnemende scholen aan de werking van voornoemde werkgroep werd, dank zij het gemeentebestuur van Tielt-Winge, de DVD geschonken. De vragen van de leerlingen en de aandacht wezen erop dat ook een uiteenzetting zonder prenten en filmen perfect gevolgd wordt.

De dag erna, 20 maart, werd een een dag voorzien in de halfopen en gesloten instelling van Ruiselede. Hier werd vooraf de film "De Prijs van onze Vrijheid" vertoond (deze film werd gerealiseerd dank zij de samenwerking tussen de Nationale Confederatie van Politieke gevangenen en rechthebbenden van België en het Ministerie van Onderwijs en heeft tot doel de jeugd te tonen wat het Nazisme was en welk gevaar zij kan lopen door zich aan te sluiten bij extreme verenigingen of partijen).

In de voormiddag waren het de jongens van de halfopen instelling die de uitleg aanhoorden en in de namiddag de zg "zwaardere gevallen" van het gesloten gedeelte. Eerst voerde Leopold Claessens het woord. Hij boeide deze toehoorders met zijn ongelooflijk verhaal als overlevende van het KZ Dora en zijn dodelijke tunnels, waar de V-wapens werden geproduceerd. Partizaan Arthur Jenot uit Antwerpen had ook heel wat te vertellen over de werking van de partizanen. Dit was vooral interessant omdat hij een minder gekend aspect liet horen van die werking: nl. de infiltratie bij collaborateurs en het gevaar hieraan verbonden. Het was wel verwonderlijk dat achter een zo minzame man een echte strijdersfiguur schuilging. Oktaaf Duerinckx was de derde spreker. Hij verduidelijkte hoe het mogelijk kon zijn dat een massadeportatie van een kleine gemeente kon geschieden enkele dagen voor de bevrijding. Deze uiteenzetting was tevens een inleiding op de film "Meensel-Kiezegem'44", die deze jongeren op een latere datum zouden te zien krijgen.

VOORBIJ & ACTUEEL

Dit bezoek, onder leiding van Marc van Roosbroeck, de stuwende kracht en voorzitter van de "vzw Werkgroep 10-12-08", was, volgens de directie en opvoeders ter plaatse, een echte belevenis voor begeleiders en geïnterneerden. Zij weten nu ook waar Meensel-Kiezegem ligt en wat er gebeurd is. Hier hadden deze "randjongeren" veel belangstelling voor. Het werd ook duidelijk dat er jeugdigen bij waren die alleen pech hadden gehad en op de verkeerde tijd op de verkeerde plaats waren. Dat neemt niet weg dat het een rare indruk gaf wanneer telkens de deuren weer achter elk deel van het gebouw weer gelsoten werden en dat meerdere malen na een hele dag door.

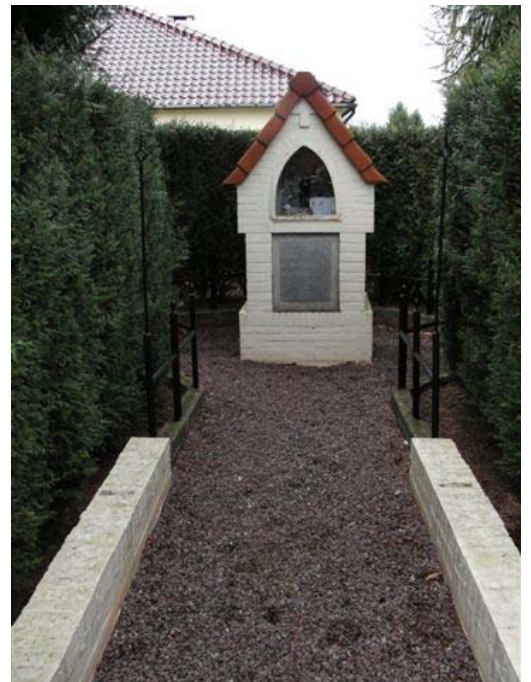
Dank zij dit resultaat werd door de leiding gevraagd om datzelfde programma te brengen in de meisjesafdeling van Beernem later dit jaar.

Op zoek naar.....

De plaats waar Isidoor Bruers en Albert Loddewijckx dodelijk werden getroffen door een vliegende bom intrigeerde ons al lang. Daarom gingen we ter plaatse voor een fotoreportage. Marc Cauwbergs zet deze foto's op de website. Op het kapelletje van de Heilige Rita in Linkhout staat vermeld dat door die VI twee kinderen en twee verzetsstrijders omkwamen. Wij deden een aanvraag bij de gemeente Linkhout, deelgemeente van Lummen, om er een plaat bij te zetten met de namen van onze dorpsgenoten op.

Het noodlot dat hen hier trof, toen ze de mensen in december '44 gingen bedanken voor een verblijf tijdens hun vlucht uit het in augustus bedreigde dorp, betekende de dood voor beide sympathieke jongeren. Isidoor stierf ter plaatse op 1 december en Albert op 4 december in het Diestse ziekenhuis.

Isidoor Bruers, die teksten zette op bestaande melodietjes (cfr de cd van het Sint-Mattheuskoor van Meensel en het zangboek "100 liederen rond Wereldoorlog 2"), beide uitgegeven door de Stichting Meensel-Kiezegem '44), had ook een tekst gemaakt over de Vliegende Bom. Later dichtte schooldirecteur Frans Hendrickx er een strofe bij die het lot van "Doorke" verhaalde.

Gratis met trein, tram en bus.

In "Het Strijdersblad" verscheen een aankondiging dat er een kaart voor vaderlandslievende reden te verkrijgen is. Deze geeft recht op gratis openbaar vervoer met een statuut van nationale erkenning wordt. De bijgevoegde lijst van rechthebbenden was echter niet zo duidelijk wat ons statuut betreft maar tijdens een recente vergadering van de Stichting M-K 44 werd gezegd dat ook wij, oorlogswezen, in aanmerking komen. We hebben dan gebeld naar het nummer 02/5289160. Daar werd bevestigd dat wij recht hebben op zo een kaart. Ze vragen enkele persoonlijke gegevens en de naam, geboorteplaats en datum van de vader, die slachtoffer was van de Nazi's.

Met het formulier, dat na enkele weken opgezonden wordt kan je dan naar een station en daar wordt de kaart bezorgd. Met deze kaart kan je GRATIS de trein nemen in EERSTE klasse, de bus (in Vlaanderen "De Lijn", in Wallonië "Tec" en in Brussel "MIVB") en Metro en is 10 jaar geldig.

*Men zegge het verder zodat eventuele onwetenden hierover er ook kunnen van genieten. In deze nieuwsbrief vind je bijgevoegd blad dat je kan verzenden naar **'FEDERALE OVERHEIDSDIENST SOCIALE ZEKERHEID – Dienst voor oorlogsslachtoffers', Luchtscheepvaartsquare 31, 1070 Brussel.***

DRUK IN DE MAAND MEI !

Druk in de maand mei...

Nadat we een hele zaterdag in april het museum hebben bijgeregeld en op punt gesteld, zijn we klaar om vanaf mei het "zoemerseizoen" aan te pakken. En dat is niet min. Over de reis hebben we het op een andere bladzijde. Op 3 mei maken we deel uit van de jury die in Leopoldsburg de werken zal beoordelen van de deelnemende scholen uit vooral Vlaams-Brabant en Limburg, die gemaakt zijn naar aanleiding van de werking van de Werkgroep 10-12-08.

Daarna halen we de tentoonstelling weg in Wemmel (die daar voor de vele bezoekende scholen vanaf 13 februari stond). Deze stellen we dan op in de Maere, samen met de unieke voorwerpen en documenten van Rudi Peeters, Rik en Maarten Callaerts. Op zondag zijn we uiteraard present op het literair ontbijt met Regine Beer en Paul De Keulenaar. (We sturen tevens een afvaardiging naar de plechtigheid te Boortmeerbeek rond het XXste konvooi).

Dan schieten we weer aan het werk, want op de 8ste mei moet deze tentoonstelling in het Cultureel centrum van Leopoldsburg staan. Daar nemen we dan uitgebreid deel aan de slotmanifestatie in de grote aula. Onze expositie zal daar dan ook te zien zijn tot einde mei.

De derde zondag van de maanden mei en juni (en volgende maanden) zijn we present voor rondleidingen in Huize Hageland.

Voor meer inlichtingen kun je natuurlijk naar onze website: Meensel-Kiezegem44.be en ook naar deze van de werkgroep (werkgroep101208.be).

Op zondag 6 mei 2007 nemen we deel aan de herdenking van het XX • Konvooi te Boortmeerbeek.

- 10.30 u. Start van de herdenking (station van Boortmeerbeek)
- 12.00 u. Panelgesprek: *Waarom genocides een gezicht geven?* (Gemeentehuis - Raadsaal)
Het gemeentehuis ligt op wandelafstand van de herdenkingsplaats (50 m.)
- 12.45 u. Receptie (raadsaal en ..)
- 14.00 u. Wandeling (6 km) naar plaats waar de trein gestopt werd.

Op de website <http://users.pandora.be/holocaust.bmb/> wordt in het item "activiteiten" het programma uitvoerig toegelicht.

Literair Ontbijt in de Maere met Regine Beer

Op zondag 6 mei 2007 organiseert de Literaire Kring Apollo in samenwerking met de Openbare Bibliotheek Tielt-Winge een merkwaardig, uniek literair ontbijt. Alhoewel in de pers overal vermeld werd dat Regine Beer ermee stopte zal ze toch voor een laatste maal haar verhaal doen bij ons in Tielt-Winge.

Ina Stabergh, die met Regine goed bevriend is had haar dit vorig jaar in Lier, bij de start van de activiteiten van de "Werkgroep 10-12-08" beloofd om op die dag naar CC De Maere te komen. Zij wil kost wat kost woord houden. Regine Beer, die als Joodse werd opgepakt en gedeporteerd naar Auschwitz, overleefde deze gruwel. Schrijver Paul De Keulenaar, die een kenner is, zal met haar praten over haar en zijn boek "Regine Beer - Mijn leven als KZA 5148". De Stichting Meensel-Kiezegem '44 zal aan de rand hiervan een uitgebreide fotoreportage (met vooral werk van Marc Cauwbergs) tonen over Noord-Duitse concentratiekampen, die iedereen andermaal dit jaar samen met onze vereniging eind augustus voor de 10de maal kan bezoeken.

Deze tentoongestelde foto's waren de grote attractie de voorbije maanden op de Campus te Wemmel. De volgende halte wordt het Cultureel Centrum te Leopoldsburg op 8 mei tot eind mei 2007 en dit naar aanleiding van het afsluiten en de officiële prijsuitreiking over de gerealiseerde groepswerken van Brabantse en Limburgse scholen aangaande het project "Voor wereldvrede, Verdraagzaamheid en de Universele Verklaring van de rechten van de Mens".

Deze allerlaatste publieke getuigenis zal dan ook veel aandacht krijgen in de media. Die dag zal **Regine Beer** de fakkel doorgeven. Ook werden door Apollo Minister Vandenbroucke en Burgemeester Desaever-Cleuren uitgenodigd een woordje te zeggen.

Omdat de inschrijvingen van overal binnenlopen zal dit evenement doorgaan in de grote Breugelzaal van het CC De Maere in Tielt-Winge. Wie wil deelnemen moet zich wel inschrijven (016/632424). Er wordt begonnen om 10 uur.

Wacht niet langer, want er is reeds heelwat belangstelling vanuit het hele land.

EVENEMENTEN

Gewillig België

Werkte de Belgische staat mee aan jodenvervolging? Dr. Frank Seberechts brengt op 7 mei 2007 een lezing over dit delicate thema naar aanleiding van het veelbesproken rapport van Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA). De lezing start om 20u in de Foyer van de Stadschouwburg van Tienen. De inkom bedraagt 2 Euro, reserveren kan op het nummer 0477 69 51 29. Naar initiatief van de Tiense Bevrijdingsvrienden.

De Werkgroep 10 december 2008.

Ondertussen is er met deze groep al een hele weg afgelegd. Er werd een vzw opgericht, waarin voor de Stichting Meensel-Kiezegem'44 onze voorzitter Guido Hendrickx en Evrard Van Goidsenhoven zetelen. Ga ook eens kijken op de website van deze werkgroep. Webmaster is daar ook onze Tom Devos. Adres: www.werkgroep101208.be. In Lier gaven wij, dank zij de gemeente Tielt-Winge, 19 video-banden met de film "Meensel-Kiezegem'44" (de schoolversie) aan de 19 scholen, voornamelijk uit de provincie Antwerpen. Ook mochten wij daar al enkele scholen van ontvangen in het Hagelands Vredesmuseum. Ook de tweede start in het KTA Wemmel kende een enorme bijval. Om en bij de vijfhonderd scholieren uit Vlaanderen volgden het uitgebreid panelgesprek om in de namiddag met verschillende sprekers op meerdere locaties op deze campus van gedachten te wisselen. Deze scholen ontvingen, ook weer dankzij dan het huidige gemeentebestuur van Tielt-Winge de gloednieuwe dvd waarop zowel de oorspronkelijke langere versie als de schoolversie (48') van onze film staat. Deze is uiteraard ook te verkrijgen bij onze eigen mensen. De panelleden: Albert Geeraerts, Paul Baetens, Frans Storms, Natan Ramet, Simon Gronowski, Albert Van Hoey, Leopold Claessens, Arthur Jenot, Paul De Keulenaer, François Sneyckers en Oktaaf Duerinckx. Moderator was de heer Luc Vernaille.

Twee tentoonstellingen rond herinneringseducatie in KTA Wemmel

In de Lambikzaal van het KTA Campus Wemmel lopen momenteel twee historisch waardevolle tentoonstellingen rond herinneringseducatie: enerzijds de tentoonstelling 'België 1940-1944 & de concentratie- en vernietigingskampen' van de Vriendenkring Buchenwald en anderzijds de tentoonstelling van de Stichting Meensel-Kiezegem '44. Beide exclusieve tentoonstellingen, die nog kunnen bezocht worden tot eind april 2007, maken deel uit van het project 'VOOR wereldvrede en verdraagzaamheid & de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' van de Werkgroep 10 december 2008.

Terwijl u de tentoonstellingen bezoekt, kunt u ook naar twee documentaires kijken: 'De prijs van onze vrijheid' (N.C.P.G.R.) en 'Getuigenissen Meensel-Kiezegem '44'. U kunt beide tentoonstellingen gratis en tijdens de schooluren bezoeken.

Gelieve wel vooraf contact op te nemen en af te spreken met het KTA Campus Wemmel.

De 10 de herdenkingsreis.

DIZ: Dokumentations-und Informationszentrum Emslandlager

Zoals u reeds op de voorpagina kon lezen, gaan we voor de eerste maal langs de "Emslandlager" reizen, en daar besteden we in deze editie meer aandacht aan. Vooral het voormalige kamp van Versen interesseert ons. Hier kwamen enkele dorpsgenoten om. Die "moorsoldaten" die in Emsland werkten gingen eveneens de geschiedenis in als makers van het befaamde lied "De Moorsoldaten" (cfr de cd van het Sint-Mattheuskoor van Meensel uitgegeven door de Stichting Meensel-Kiezegem'44). Het museum te Papenburg, dat de historie van deze streek centraliseert, zullen we ook bezoeken. Op de volgende pagina's kan u gedetailleerde informatie vinden over deze voormalige concentratiekampen.

Praktische gegevens:

de reis gaat door van donderdag 23 augustus 2007 tot zondag 26 augustus 2007. Er zijn drie overnachtingen in een vier-sterrenhotels in half-pension. Met een voorschot van 100 euro ben je ingeschreven (142-4022035-52 vermelden 10de herdenkingsreis Neuengamme).

De reiscoördinator is uiteraard René Cauwbergs (tel. 016/632460 – rene@meensel-kiezegem44.be)

10^E HERDENKINGSREIS

In 1985 richtte het actiecomité Emslandlager in een oud veenhuis in Papenburg het DIZ (documentatie- en informatiecentrum Veenkampen) op. Op dezelfde plaats werd in 1991 op initiatief van het district Emsland en met steun van Niedersachsen en de stad Papenburg gestart met een nieuwbouw. De heropening vond plaats in 1993 in het kader van een internationale bijeenkomst van voormalige gevangenen. De nieuwe doorlopende tentoonstelling geeft in twee ruimten (samen 200

vierkante meter) een overzicht van de geschiedenis van de Emslandkampen van 1933 tot 1945. In DIZ zijn er ook, naast kantoren, gelegenheden voor seminaries en voordrachten voor 70 personen, een bibliotheek met literatuur over de NS-geschiedenis en een archief met fotomateriaal en documenten, ondergebracht.

Het is onze bedoeling om na een bezoek aan het buitenkamp Versen op de arrestplaats naar de begraafplaats te gaan (zo een 700 meter ver). Daar zijn vier herdenkingsstenen. De heer Kurt Buck van het DIZ-Emslandlager zal ons ontvangen en inlichten. Hij zal ons in het centrum ontvangen met koffie.

De Emslandkampen

De geschiedenis van de onder het nationaal-socialisme opgerichte Emslandkampen is voor grote delen van de bevolking, maar vooral bij de jeugd, zo goed als onbekend. Het bezighouden met deze geschiedenis biedt echter de mogelijkheid een gedifferentieerde kijk te krijgen op het systeem van de nationaal-socialistische machthebbers.

De in totaal 15 kampen hadden vanaf 1933 tot 1945 wisselende functies. Ze werden door de nazi's gebruikt als concentratiekampen (1933-1936), strafgevangenenkampen (1934-1945), militaire-strafgevangenenkampen (1939-1945), krijgsgevangenenkampen (1939-1945) en buitenkampen van het concentratiekamp Neuengamme (1944/45)

Op veel plaatsen in Noord-Duitsland waren bovendien buitencommand's van de Emslandkampen. Tijdens de oorlog waren er eveneens buitencommando's in Noorwegen en in het westen van Frankrijk. De verschillende functies van de kampen geven de verdere ontwikkeling van de nationaal-socialistische heerschappij weer. De kampen werden in het begin gebruikt voor de uitschakeling en 'heropvoeding' van daadwerkelijke en vermoedelijke tegenstanders, later ook voor de door burgers- en militaire rechtbanken veroordeelden. Het strenge regime en de zware lichamelijke arbeid bij de ontginning van het Emslandse veengebied droeg bij aan de ommenselijke levensomstandigheden in de kampen. Vanaf het begin van de oorlog werden de gevangenen ook ingezet in de oorlogsindustrie en de landbouw. De Emslandkampen omvatten aldus ook een stuk regionale en economische geschiedenis.

In totaal werden er ca. 80.000 concentratiekampgevangenen en strafgevangenen vastgehouden, evenals tussen de 100.000 en 180.000 krijgsgevangenen. Ongeveer 38.000 mensen, waaronder zo'n 35.000 Sovjet-Russische krijgsgevangenen, overleefden de kampen niet.

De 15 Emslandkampen

Tijdens het nationaal-socialisme werden in het Emsland uiteindelijk 15 kampen opgericht. De nieuwe machthebbers presenteerden de kampen, die van veraf nauwelijks konden worden onderscheiden van gewone barakkenkampen, aan officiële bezoekers als teken van de 'nieuwe orde'. Maar voor de streng bewaakte gevangenen achter hoge elektrische prikkeldraadomheining vormden ze een permanente en niet weg te denken bedreiging. Ze hadden wisselende functies: concentratiekamp, gewoon en militair strafkamp en krijgsgevangenkamp.

De eerste kampen ontstonden als Pruisische concentratiekampen ter invoering en consolidatie van de dictatuur. Het grote aantal gevangenen en 'bewaarden' en de noodzaak om de door de SA in het wilde weg uitgevoerde vangennemingen in goede banen te leiden, resulteerde vanaf maart 1933 in de oprichting van officiële concentratiekampen.

Dat de kampen in het Emsland werden opgericht, had te maken met de (veilige) afgelegenheid van het gebied en de mogelijkheid om de gevangenen in te zetten bij de ontginning van het veen. Dit laatste sloot bovendien goed aan bij de nederzettingsideologie van de heersers en hun streven naar autarkie ter voorbereiding op de oorlog.

*Als eerste concentratiekamp in het Emsland ontstond in juni 1933 **Börgermoor**. Er was plaats voor 1000 geïnterneerden. Hier schreven politieke gevangenen in augustus het "**Lied van de Moorsoldaten**". Diezelfde zomer nog ontstonden er concentratiekampen in Esterwegen en Neusustrum, met ruimte voor in totaal 2.000 gevangenen. De kampen waren bestemd voor zogenaamde 'bewaarden': politieke gevangenen overwegend uit het Ruhrgebied en het Rijnland (sociaal-democraten, communisten, pacifisten, vakbondsmensen en intellectuelen). In 1934 werden Börgermoor en Neusustrum als concentratiekampen opgeheven en als strafgevangenis onder beheer van justitie gesteld. Maar ook toen nog kwamen vele veroordeelden 'in het veen' terecht - bijvoorbeeld wegens 'hoogverraad'. Dat betrof behalve bijbelvorsers, homoseksuelen, 'arbeidsschuwe' en andere 'negatieve' elementen, zware criminelen en gewoontemisdadigers ook steeds een aanzienlijke groep politieke gevangenen. De criminalisering door het rechtssysteem van het nationaal-socialisme gebaseerd op het principe van "etnische reinheid" breidde zich naar willekeur uit. Alleen Esterwegen - net als Dachau een "modelkamp" van de SS - bleef tot de bouw van zijn opvolger Sachsenhausen in 1936 concentratiekamp.*

De gevangenen werden slecht verzorgd en dag in dag in het veen te werk gesteld waar zij onmogelijk hard en zonder gebruikmaking van machines moesten zwoegen ter vervulling van een of ander utopisch tienjarenplan. Ze hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de opbouw van een infrastructuur in het in die tijd nog vrij ontoegankelijke Emsland.

10^E HERDENKINGSREIS

Tot meerdere eer en glorie van de plaatselijke autoriteiten werden er drainage, kanalen en wegen aangelegd. Wat door de nationaal-socialisten als een soort werkstraf tot nut van het algemeen werd afgeschilderd, betekende voor vele gevangenen niets anders dan 'vernietiging door arbeid'.

Sachsenhausen - Omdat het aantal gedetineerden in justitiële inrichtingen in het rijk bleef stijgen en

het ontginningswerk moest worden uitgebreid, kwamen er meer kampen en werd hun capaciteit verhoogd tot 11.000 plaatsen in 1937. Onenigheid tussen het hogere bestuur en de Reichsarbeitsdienst in Zuid-Emsland over de magere resultaten van het werk had tot gevolg dat deze instantie van haar taken werd ontheven. In 1938 werden derhalve nog eens acht strafkampen voor elk 1000 gevangenen opgericht, die evenwel in eerste instantie maar gedeeltelijk werden gebruikt.

Aan het begin van de oorlog werden in de zes noordelijke kampen in toenemende mate militaire strafgevangenen geïnterneerd. Deze mensen waren door de krijgsraad veroordeeld voor onder andere desertie, ondermijning van de weerbaarheid, spontane acties van onvrede en militaire diefstal. Nadat de ontginningswerkzaamheden in 1941 officieel waren beëindigd, werden de gevangenen steeds vaker in de industrie en de particuliere landbouw ingezet.

De negen zuidelijke kampen deden vanaf 1939 dienst als krijgsgevangenkampen. De soldatenkampen in Versen (Stalag VI B) en Bathorn (Stalag VI C) waren twee van de in totaal 140 basiskampen voor krijgsgevangenen in het Duitse Rijk van 1941. Terwijl de Franse krijgsgevangenen volkenrechtelijk gezien overwegend correct werden behandeld, hadden de Sovjetkrijgsgevangenen (8.000-35.000 doden) het meest onder de nationaal-socialistische rassenwaan te lijden. Daar tussenin - wat hun behandeling betreft - stonden de Poolse, Italiaanse en andere krijgsgevangenen. In Oberlangen zaten van december 1944 tot hun bevrijding door Poolse troepen in april 1945 vrouwen gevangen die waren gearresteerd in het kader van de in augustus 1944 begonnen Opstand van Warschau. In 1943/44 werden zogenaamde Nacht-und-Nebel-gevangenen, leden van het verzet in West-Europese landen, gedeporteerd naar de kampen Esterwegen en Börgermoor. In 1944/45 richtten den nationaal-socialisten de kampen

Versen - (waar de slachtoffers van Meensel-Kiezegem stierven) en Dalum in als bijkampen van concentratiekamp Neuengamme. In hun diverse verschijningsvormen waren de Emslandkampen tot het einde toe een afspiegeling van de verschillende fases van de nationaal-socialistische heerschappij.

Ontstaansgeschiedenis van het lied der Moorsoldaten.

Het ontstaan van dit lied heeft een geschiedenis. Nadat in Borgermoor de nacht van de lange latten had plaats gevonden, bedachten gevangenen, dat men moest laten zien, dat men niet klein te krijgen waren. Anderen hadden daartegen bedenkingen, want dat lokte misschien nog meer agressie en strafmaatregelen op. Toch werd er een aanzet gegeven, om een soort circusvoorstelling te geven, maar men was bang, dat de nazi's met die voorstelling propaganda konden maken om te laten zien, hoe goed de behandeling in Borgermoor was. Aanplakbiljetten werden gemaakt en overal opgehangen, en de eerste voorstelling van "Zirkus Konzentration" op een mooie zondagse zomerdag in 1933, aanvang 2.30 uur was een feit. Rond de klok van twee, begint onder een stralende zon, en onder een strakke blauwe lucht het publiek toe te stromen. Een aantal medegevangenen wijst iedereen een plek om op de grond te zitten en een clown loopt rond met een plank op zijn buik, met daarop verse uit het veen gestoken ijsjes voor 10 pfenning, in de vorm van grote stukken turf. Om even voor half drie komen de bewakers, met de kampcommandant voorop. Zij nemen wat onwennig plaats op de voor hen aanwezige zitplaatsen, onder toezicht oog van 900 gevangenen die stil toekijken. Wel zijn de bewakers dusdanig geplaagd, dat foto's maken niet gaat, omdat zij tegen de zon in moeten kijken. Het optreden van de artiesten van was een groot succes. Ook zo de acrobaten, worstelaars, gymnasten, zangers en humoristen. Niets en niemand, ook de SS-ers niet, werden gespaard. Met karakteristieke uitspraken van bewakers wordt de draak gestoken, het eindeloos tellen bij appels en het zingen van een der bewakers erg geliefd lied over een boswachterdochter werd keer op keer herhaald. De SS-ers vermaakten zich kennelijk opperbest, waren in een uitstekende bui en namen de spot voor lief. Eén der hoogtepunten was een sentimenteel Wolgalied door een zanger gebracht en waarbij het koor het refrein neuriede. Het lied werd enkele keren herhaald zodat ook toeschouwers mee neurieden. Daarna kwam het lied van de moorsoldaten, geschreven door de mijnwerker Johann Esser en Wolfgang Langhoff en op muziek gezet door Rudi Goguel, een lied dat door vele repetities al redelijk bekend en populair geworden was. Het werd een groot succes, bij het 2^e couplet werd al meegezongen, en bij het laatste couplet werd er door zo een 900 gevangenen meegezongen, en zelf de SS-ers waren verrukt en zongen mee. Ze wilden na afloop de tekst ook graag overnemen. Bij het laatste refrein "Dann ziehen die Moorsoldaten nicht mehr mit dem Spaten ins Moor", staken de zangers demonstratief hun schoppen in het zand, en marcheerden van hun geïmproviseerd podium af, de schoppen achterlatend, roerloos recht op in het zand, als ware het kruisen voor hun omgekomen medegevangenen. Maar na twee dagen, werd het lied al op last van de kampcommandant verboden, kennelijk had men toen de tekst beter nagelezen. Maar het werd toch nog veel gezongen, op weg naar het veen gaven bewakers vaak opdracht om het te zingen, buiten het kamp waren zij immers de baas. Ook was het lied al tijdens de Spaanse burgeroorlog (1936-1939) in gebruik als strijdlid en verzetsmensen in Frankrijk maakten er ook gebruik van. Het werd opgenomen in liederbundels van de Arbeidsbeweging. In heel Europa was het voor 1945 een bekend lied en ook was het al tot in Amerika doorgedrongen. Later, veel later, werd het ook ten gehore gebracht bij o.a. demonstraties tegen de Vietnamoorlog en de atoombewapening. Op de cd-van onze Stichting staat dit lied ook in een Nederlandse vertaling. Het wordt gezongen door het Sint-Mattheuskoor uit Meensel en is dikwijls te horen op plechtigheden en bijeenkomsten van Vaderlandslievende verenigingen.

CONTACTEER ONS

Voor al uw vragen of suggesties kan u terecht op
www.meensel-kiezegem44.be of info@meensel-kiezegem44.be

Hagelands Vredesmuseum

Huize Hageland, Oude Pastoriestraat 22, 3390 Tielt-Winge
Geleide rondleidingen, elke derde zondagnamiddag van de maand
Reservaties: Tel: 016/53 66 94, e-mail: ann.verrek@tielt-winge.be

Guido Hendrickx, Binkomststraat, 56 3391 Meensel-Kiezegem Tel 016/487878

Marc Cauwbergs, Binkomstraat 42 3391 Meensel-Kiezegem, Tel 016/635854

René Cauwbergs, Glabbeeksesteenweg, 93 3390 Sint-Joris-Winge Tel 016/632460

Alfons Craeninckx, Heuvelstraat, 17, 3390 O.L.V. Tielt Tel 016/634757

Tom Devos, Wingerstraat 12 3390 Sint-Joris-Winge, GSM 0499/537896

Freddy Duerinckx, Gellenberg 107, 3210 Lubbeek, Tel. 016/621238

Oktaaf Duerinckx, Karekietenlaan, 30 3010 Kessel-Lo Tel 016/355232

Rudi Peeters, Kerkstraat, 85 3391 Meensel-Kiezegem Tel 016/635820 GSM 0486/104960

Evrard Van Goidenhoven, Hamelendreef 27 3300 Tienen, GSM 0476/324401

Alfons Vuchelen, Henri Dotremontstraat, 6 3320 Hoegaarden Tel 016/634955 GSM 0479/259792

Betty Vuchelen, Stoopkensstraat, 110 3320 Hoegaarden Tel 016/767936

Belangrijk! De Rode Stippen...

Vorige editie werd er een kleine jaarlijkse bijdrage gevraagd voor het ontvangen van de nieuwsbrief per post. We kregen van onze lezers reacties om zeker de nieuwsbrief te blijven ontvangen, al dan niet per e-mail. Dat op zich deed onze eindredactie al een groot plezier, te weten dat het harde werk effectief in dank wordt afgenomen. Maar daar bleef het niet bij. Tal van lezers storten ook een vrijwillige bijdrage op onze rekening, en het bleef niet bij 5 euro, de bedragen liepen maar liefst op tot 20 euro! Daarvoor bij deze een woord van dank. Sommige lezers zullen nog een rode stip zien bovanaan de voorpagina van deze editie, dit wil zeggen dat wij tot op heden geen betaling ontvingen, en er dus ook niet meer automatisch een volgende editie in de bus zal vallen. Inschrijven blijft vanzelfsprekend nog altijd mogelijk. Dit kan door middel van een minimumbedrag van 5 Euro over te schrijven op ons rekeningnummer (146-8037688-15) met vermelding "Nieuwsbrief 2007 – Naam – Adres". De Nieuwsbrief is wel gratis beschikbaar via e-mail. Inschrijven kan op nieuwsbrief@meensel-kiezegem44.be. Een extra vrijwillige bijdrage wordt doch altijd geapprecieerd.

Ons helpen kan via rekeningnummer 149-0567841-75 - "Stichting Meensel-Kiezegem '44"

Gevoelsbeeld genomen door Tom Devos op 28 januari 2007 tijdens zijn bezoek aan Auschwitz met de Werkgroep 10 december 2008 en minister André Flahaut. (artikel op pagina 3)